

Tájékoztató

a földgázkorlátozás elrendelése és végrehajtása kapcsán felmerülő fontosabb kérdésekről

Általános megállapítások

Olyan országok, amelyek külső forrásból származó (import) földgázbeszállításra is kényszerülnek, mert nincs elég hazai kitermelési lehetőségük, nem tudnak berendezkedni és nem is célszerű, hogy berendezkedjenek olyan tartalékokkal, amely elkerülhetővé teszi az import teljes kimaradása esetére a részleges fogyasztói földgázkorlátozás bevezetését.

A földgáz biztonsági tárolás olyan mértékű megnövelése, amely hosszabb idejű import szünetelés esetére is biztosítaná a folyamatos ellátást, nagyon nagy költségterhet jelentene a fogyasztóknak és ezáltal mind a gazdaság versenyképességét veszélyeztetné, mind a háztartások „kötségvetését” nagyon megterhelné, ezért a részleges földgázkorlátozás lehetőségével „együtt kell éljünk”.

Földgáz korlátozás szabályozási háttere

A földgázellátásról szóló 2003. évi XLII. törvény (GET) és a törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról 111/2003. (VIII. 29.) Korm. rendelet (Vhr.) szabályozza a fogyasztói korlátozások feltételeit és lebonyolítását

Felkészülés

A földgáz forráshiány (import) miatt szükségessé vált fogyasztás-korlátozásra történő felkészülés a következők szerint folyt:

Az egyes fogyasztók gázfelhasználásának korlátozási sorrendjét és mértékét a Magyar Energia Hivatal (Hivatal) az érintett engedélyesek (szállító-rendszerirányító, elosztók) javaslatának figyelembevételével állapítja meg. [GET 4. § (1) d)].

1. Ennek érdekében a **rendszerirányító és a Hivatal részére minden év augusztus 1. napjáig** a szállítói és elosztói engedélyesek kötelesek a korlátozási sorrend összeállításához szükséges adatokat összegyűjteni a velük kapcsolatban álló rendszerhasználóktól (*közüzemi szolgáltatók, kereskedők, saját ellátásukat megszervező a nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztók*).
2. A **rendszerirányító** minden év **szeptember 1.** napjáig **elkészíti és jóváhagyásra beterjeszti** a Hivatalhoz az összesített korlátozási sorrendre vonatkozó javaslatot.
3. A **Hivatal** minden év **szeptember 30-áig** megállapítja és jóváhagyja az aktuális évi korlátozási sorrendet.

Az engedélyesek kötelesek a korlátozási sorrendhez szolgáltatott adataikat folyamatosan naprakészen tartani, és jogosultak azok valóságáról, alkalmazhatóságáról az érintett rendszerhasználóknál meggyőződni.

A jóváhagyott korlátozási sorrendet a rendszerirányítónak az e rendeletben meghatározott informatikai platformon kell elhelyeznie.

<http://www.fri.hu/rendszeriranyitas/magyar/dokumentumtar/?id=0710231>

Korlátozási besorolási elvek

Megszakítható fogyasztók

A korlátozást megelőzően azon megszakítható fogyasztók, amelyek olyan szerződést kötöttek a kereskedővel, közüzemi szolgáltatóval, vagy rendszerüzemeltetővel, amelyben vállalják a szerződéses partnerük felszólítására a fogyasztásuk megszakítását, vagy a szerződésben szereplő szintre csökkentését a korlátozás elrendelésétől függetlenül is kiléptethetőek a földgázszolgáltatásból. Ezek jellemzően az alternatív tüzelőanyagra (fűtőolaj) áttérni képes fogyasztók illetve a leállást – gazdasági mérlegelés alapján – vállaló fogyasztók.

Korlátozásban résztvevő fogyasztók

Az azonos fogyasztói kategóriában lévő fogyasztók korlátozási sorrendbe történő besorolásánál azonos módon kell figyelembe venni mind a közüzemi, mind a nyilvántartásba vett feljogosított fogyasztókat.

A korlátozási sorrendnek tartalmaznia kell átadási pontonként, fogyasztónként és korlátozási kategóriánként az elvonható névleges földgáz-teljesítményeket ($\text{m}^3/\text{óra}$).

A Korlátozási kategóriák mennyiségi arányai országos téli lekötött teljesítmények alapján:

I.	10,7%
II.	3,2%
III.	15,8%
IV.	16,3%
V.	54%

A névleges földgázteljesítmény a fogyasztó szerződésében szereplő legnagyobb igényelt teljesítmény, amely szerepel a korlátozási kategóriában, azonban ebből a korlátozás elrendelésekor az aktuális fogyasztás „vehető csak” el, tehát mindig az adott fogyasztási struktúra határozza meg, hogy a korlátozás elrendelése milyen mértékű földgázfelhasználás-csökkenést eredményez.

Egy fogyasztó több korlátozási kategóriába is sorolható, ami azt jelenti, hogy az általa igénybe vett teljesítmény részei különböző kategóriákba sorolandóak (ez főként attól függ, hogy a különböző fogyasztói berendezések milyen közcélú feladatot látnak el, ill. milyen alternatív tüzelési lehetőségük van).

A földgázfogyasztók a következő korlátozási kategóriákba kerültek besorolásra

- I. Az olyan ipari, kereskedelmi szolgáltató és mezőgazdasági fogyasztó, amely **2500 $\text{m}^3/\text{óra}$ lekötött teljesítményt meghaladó**, de a megszakítható kategóriába nem tartozó, **technológiai károkozás nélkül elvonható**, háztartási és kommunális

fogyasztókat nem érintő gázfogyasztást végez. A korlátozás végrehajtására rendelkezésre álló időtartam legfeljebb **4 óra** (vagyis 4 órán belül át kell álljanak más tüzelőanyagra, vagy ennek hiányában le kell álljanak).

Ebben a kategóriában szerepelnek a legnagyobb fogyasztók, például *az erőművek, alumíniumipar, acélipar, cementművek*. Az erőművek azon földgáz fogyasztása tartozik ide, amely rész a kötelező olajkészletezésből helyettesíthető.

Az erőművek földgázfelhasználásának azon része, amely kizárólag földgázból távhőszolgáltatás célra termel, azaz háztartási és kommunális fogyasztók ellátását biztosítja, nem ebben az I. kategóriában, hanem a IV. és V. kategóriában szerepel.

- II. Az olyan ipari, illetve kereskedelmi szolgáltató és mezőgazdasági fogyasztó, amely **2500 m³/óra és 500 m³/óra lekötött teljesítmény közé eső**, technológiai károkozás nélkül elvonható gázfogyasztást végez. A korlátozás végrehajtására rendelkezésre álló időtartam **legfeljebb 4 óra**.

Ebben a kategóriában szerepelnek például *az olajfinomítók, a vegyipar, a gépipar, a ruhaipar, a logisztika, a mezőgazdasági és a húsipari üzemek egy része, a cserép és téglagyárak*.

- III. Az olyan ipari, illetve kereskedelmi szolgáltató és mezőgazdasági fogyasztó, amely az I. és a II. kategóriákba nem sorolható. A korlátozás végrehajtására rendelkezésre álló időtartam legfeljebb **8 óra**.

Ebben a kategóriában szerepelnek például *az üvegyárak, a mezőgazdasági és húsipari üzemek, az acélipar, a konzervgyárak*.

- IV. Kommunális fogyasztók, az V. kategóriában szereplő kommunális fogyasztók kivételével.

Ebben a kategóriában szerepel a távhő és az energetikai cégek fogyasztásának egy része, a BKV, a MÁV, *a rendőrség, az országgyűlés*.

- V. Háztartási és a külön jogszabályban meghatározott kommunális fogyasztók; Ebben a kategóriában szerepelnek a távhőszolgáltatók, a kórházak, a rendelőintézetek, a vízszolgáltatás, a távhőtermelő erőművek és az összes háztartási fogyasztó.

Szerződéses viszony, a korlátozás végrehajtási folyamata, kártérítés

A hozzáférésre jogosultak által megkötött **szerződéseknek tartalmazniuk kell** a korlátozás esetén alkalmazandó fogyasztói önkorlátozás **kötelezettségét**, az esetleges engedélyesi beavatkozás lehetőségét és a végrehajtás módját, beleértve a célvezetési fogyasztók korlátozását is.

Földgázkorlátozás esetén a fogyasztói szerződések végrehajtását a rendszeregyensúly és a gázellátás biztosítása érdekében a szükséges mértékben fel lehet függeszteni.

A rendszerirányító utasítása alapján az elosztói engedélyes intézkedik a fogyasztó felé a korlátozás végrehajtásáról a korlátozás időpontjának és mértékének megadásával.

A fogyasztó az elosztó értesítését követően haladéktalanul köteles megkezdeni az elosztói engedélyes által elrendelt korlátozást.

A fogyasztó által **nem az elosztó elrendelése szerint végrehajtott korlátozással** más fogyasztóknak, a földgázipari engedélyeseknek **okozott kárért a fogyasztót kártérítési kötelezettség terheli.**

A korlátozás megszüntetéséről a fogyasztót ismételten értesíteni kell. A fogyasztók értesítésére vonatkozó részletes szabályokat az elosztói engedélyes üzletszabályzata tartalmazza.

A nagy létszámú fogyasztói kört érintő III. kategória elrendelése esetén – a rendszerirányító és a Hivatal közötti folyamatos, operatív egyeztetés alapján – a fogyasztók földgáz vételezési teljesítménye szerint lépcsőzetesen – szükség esetén egyre nagyobb körre kiterjedően – kerülnek korlátozásra az érintett fogyasztók

Korlátozás hatása a földgáz és villamos energia árára

A jelenlegi gázellátási helyzet hatását a hazai földgáz- és villamosenergia-árakra ma még igen nehezen lehet megbecsülni.

A hatás számszerűsítéséhez a következő szempontok vizsgálata szükséges:

- az importgáz kiesése miatt a (kereskedelmi és stratégiai) tárolókból felhasznált többletgáz értéke, illetve a kiesett importgáz árához való viszonya,
- a tárolókban a fűtési szezon után visszapótlandó gáz ára (költsége),
- a korlátozás által érintett erőműveknél kiesett gáz költsége és az általuk (a gáz helyett) felhasznált kőolajtermék értéke közötti különbség,
- az erőművek átállításának körülményei (hatásfok különbség, egyszeri átállítási költségek, CO₂ kvóta költségek, kereskedelmi szerződések erre vonatkozó rendelkezései, stb.).

A fenti hatások árakban való megjelenését természetesen a jelenlegi helyzet fennmaradásának tartóssága és a piaci (kereslet-kínálati) viszonyok alakulása is nagyban befolyásolja.

Előzetes értékelés alapján az árakra való kihatás nem lesz számottevő, egyes területeken (pl. villamos energia egyetemes szolgáltatás) közvetlenül nem is fog megjelenni.

Budapest, 2009. január 7.